

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel. 8 706 64 845,
el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Europos Komisijos
Generaliniam sekretoriatui
B-1049 Briuselis
Belgija

2023-03-

Nr. (34.4-74 E)-3-

DĖL EUROPOS KOMISIJOS PAGRĖSTOS NUOMONĖS DĖL EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS PAŽEIDIMO PROCEDŪROS NR. INFR(2021)2207

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – Ekonomikos ir inovacijų ministerija) gavo Europos Komisijos pagręstą nuomonę dĖl Europos Sąjungos teisĖs pažeidimo procedűros Nr. INFR(2021)2207 dĖl 2018 m. birželio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/958 dĖl proporcingumo patikros priĖš priimant naujas profesijų reglamentavimo nuostatas neįgyvendinimo (toliau – Europos Komisijos pagręsta nuomonĖ). Papildydama Ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2022 m. sausio 24 d. raštu Nr. (34.4-74Mr)-3-352, 2022 m. rugpjűčio 5 d. raštu Nr. (34.4-74Mr)-3-3125 ir elektroniniu paŖtu 2023 m. vasario 14 d. pateiktus atsakymus į Europos Komisijos 2021 m. gruodžio 2 d. oficialų praneŖimą dĖl Europos Sąjungos teisĖs pažeidimo procedűros Nr. INFR(2021)2207 dĖl 2018 m. birželio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/958 dĖl proporcingumo patikros priĖš priimant naujas profesijų reglamentavimo nuostatas (toliau – Proporcingumo direktyva) netinkamo perkĖlimo (toliau – Europos Komisijos oficialus praneŖimas) bei atsiŖvelgdama į Europos Komisijos pagręstą nuomonę, Ekonomikos ir inovacijų ministerija parengĖ ir teikia informaciją apie tolesnius nacionalinių teisĖs aktų pakeitimus ir priemones, užtikrinsiančias tinkamą Proporcingumo direktyvos nuostatų įgyvendinimą:

1. DĖl neįvykdyto ėsipareigojimo pagal Direktyvos 2018/958/ES 2 straipsnio 1 dalį, nes perkĖlimo į nacionalinę teisę priemonĖmis nepakankamai aiŖkiai nustatyta, ar jos apima visas susijusias nuostatas, kuriomis ribojamos galimybĖs užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis (toliau – Nuostatos), arba verstis vienu iš jos būdų, visų pirma ta prasme, kad kai kurioms nuostatoms dĖl tam tikrų reglamentuojamų profesijų gali būti netaikoma proporcingumo patikros pareiga, nes jos neįtrauktos į reglamentuojamų profesijų saraŖą:

Informuojame, kad siekiant įgyvendinti Proporcingumo direktyvos 2 straipsnio 1 dalį ir įtvirtinti pareigą visiems teisĖs aktų projektų rengĖjams atlikti Nuostatų proporcingumo vertinimą buvo priimtas Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripaŖzinimo įstatymo (toliau – Įstatymas) pakeitimo įstatymas¹, kuriuo Įstatymas yra papildomas 3¹ straipsniu, kurio 1 dalis įtvirtina pareigą teisĖs aktų projektų rengĖjams atlikti Nuostatų proporcingumo vertinimą, priĖš nustatant naują ar keičiant esamą teisinį reguliavimą, kurio Nuostatomis ribojama galimybĖ užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis. Atitinkamai buvo pakeistas ir TeisĖkűros pagrindų

¹ 2020 m. geguŖės 28 d. Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripaŖzinimo įstatymo Nr. X-1478 9, 58, 59 straipsnių, 6 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 3¹ straipsniu įstatymas pakeitimas Nr. XIII-2985 (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/289ac882a4e511eaa51db668f0092944>).

įstatymas (toliau – Įstatymas Nr. XIII-2986²), kurio 2 straipsniu nauja redakcija išdėstytas Teisėkūros pagrindų įstatymo 16 straipsnis įtvirtino analogišką pareigą teisės akto projekto rengėjams atlikti Nuostatų proporcingumo vertinimą.

Europos Komisijos oficialiam pranešime buvo nurodyta, kad nepaisant priimtų pirmiau nurodytų teisės aktų pakeitimų (Lietuva Įstatymo 3¹ straipsnyje yra numačiusi pareigą atlikti proporcingumo vertinimą prieš priimant naujas arba keičiant galiojančias teises Nuostatas), nėra pakankamai aišku, ar praktiškai atliekant proporcingumo vertinimą būtų atsižvelgta į visas susijusias Proporcingumo direktyvos 2 straipsnyje nurodytas Nuostatas, nes Lietuvos teisės aktuose nustatyta specifinė reglamentavimo tvarka, t. y. Reglamentuojamų profesijų sąrašas yra tvirtinamas ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymu (Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2014 m. liepos 15 d. įsakymas Nr. 4-486 „Dėl Reglamentuojamų profesijų sąrašo patvirtinimo“). Taip pat neaišku, ar kompetentingos institucijos, nustatančios arba iš dalies keičiančios Nuostatas, įvykdytų savo įsipareigojimus pagal Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo ir Teisėkūros pagrindų įstatymuose nustatytas taisykles atlikti išankstinį proporcingumo vertinimą, jei atitinkama reglamentuojama profesija nėra įtraukta į pirmiau minėtą baigtinį Reglamentuojamų profesijų sąrašą.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija, atsižvelgdama į tai, kas nurodyta, taip pat sistemiškai išanalizavusi visą Įstatyme nustatytą Nuostatų proporcingumo vertinimo reglamentavimo sistemą, įvertinusi profesinių kvalifikacijų pripažinimo sistemos reglamentavimo nuostatas bei Europos Komisijos oficialaus pranešimo 2.1 punkte nurodytas abejones, peržiūrėjo Įstatyme įtvirtintus mechanizmus dėl reglamentuojamų profesijų įtvirtinimo Lietuvos Respublikoje, kompetentingų institucijų paskyrimo principų. Taip pat planuojami Įstatymo pakeitimai buvo apsparstyti 2022 m. spalio 3 d. vykusiam Nacionalinės reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo tarybos (toliau – Taryba), kuri sudaroma vadovaujantis Įstatymo 60 straipsniu, posėdyje. Po įvykusios diskusijos Tarybos nariai vienbalsiai priėmė siūlymą pritarti pasiūlymui inicijuoti Reglamentuojamų profesijų sąrašo reglamentavimo tvarkos pakeitimą – atsisakyti šio sąrašo tvirtinimo teisės aktu ir numatyti alternatyvas, kaip jis būtų viešinamas ir prieinamas institucijoms, asmenims ir visuomenei, bei teikti derinti tokį siūlymą suinteresuotoms institucijoms.

Turėdama tikslą užtikrinti tinkamą Proporcingumo direktyvos 2 straipsnio 1 dalies nuostatų įgyvendinimą ir siekdama, kad proporcingumo vertinimo sistema būtų aiški, išsami, nedviprasmiška (t. y. nekiltų abejonių, kad Įstatyme nustatyta teisės aktų projektų Nuostatų proporcingumo patikros pareiga yra taikoma visoms susijusioms Nuostatoms), Ekonomikos ir inovacijų ministerija parengė Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo Nr. X-1478 1, 2, 5, 58, 59, 63 straipsnių ir 6 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 59¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas) (pridedama). Įstatymo projektas 2022 m. gruodžio 20 d. po derinimo su kompetentingomis institucijomis buvo pateiktas svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei. Įstatymo projektui 2023 m. sausio 18 d. buvo pritarta ir jis pateiktas Lietuvos Respublikos Seimui (Įstatymo projekto registracijos Lietuvos Respublikos Seime numeris – XIVP-2392³). Preliminari Įstatymo projekto svarstymo Lietuvos Respublikos Seime data – 2023 m.

² Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 15, 16 straipsnių pakeitimo ir 16¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/bd9ef2a2a4e811eaa51db668f0092944>).

³ Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo Nr. X-1478 1, 2, 5, 58, 59, 63 straipsnių ir 6 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 59¹ straipsniu įstatymo projektas (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/bd9ef2a2a4e811eaa51db668f0092944>).

balandžio 6 diena. Įstatymo projektas 2023 m. kovo 22 d. buvo svarstytas Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komiteto (pagrindinis) posėdyje, Įstatymo projektui pritarta. Kaip ir buvo nurodyta ankstesniuose raštuose Europos Komisijai dėl informacijos pateikimo bei Lietuvos narystės ES informacinėje sistemoje (LINESIS), tikimasi, kad Įstatymo projektas bus priimtas Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijoje iki 2023 m. gegužės 1 dienos.

Įstatymo projektu siūloma:

1. Numatyti, kad profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatorius identifikuoja profesijas, kurios atitinka reglamentuojamos profesijos sąvoką ir jas teikia Įstatyme nurodytam Lietuvos Respublikos kontaktiniam centrui (Kontaktinio centro Lietuvoje funkcijas atlieka viešoji įstaiga „Inovacijų agentūra“), kuriam ir šiuo metu Įstatyme yra nustatyta pareiga jas skelbti (Įstatymo projekto 5 straipsnio 2 ir 3 dalys). Taip yra siūloma atsakyti tvirtinti Reglamentuojamų profesijų sąrašą ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymu ir teisės aktų projekto rengėjams panaikinti bet kokias abejones dėl proporcingumo patikros atlikimo teisės aktų projektų nuostatų, susijusių su reglamentuojamomis profesijomis⁴.

2. Numatyti, kad Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos, atsakingos už atitinkamų reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimą, yra Lietuvos Respublikos ministerijos pagal ministrams pavestą valdymo sritį ar jų įgaliotos institucijos, išskyrus tuos atvejus, kai kiti subjektai yra paskirti kompetentingomis institucijomis įstatymu ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu (Įstatymo projekto 4 straipsnis). Taip siūloma atsakyti tvirtinti kompetentingas institucijas atskiru Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, kad procesas taptų efektyvesnis.

Taip pat norime atkreipti dėmesį, kad praktikoje pirmiau nacionaliniuose teisės aktuose nurodyta pareiga dėl Nuostatų proporcingumo vertinimo nėra siejama tik su ekonomikos ir inovacijų ministro tvirtinamu Reglamentuojamų profesijų sąrašu. Ir šiuo metu teisės aktų projektų rengėjai atlieka Nuostatų proporcingumo vertinimą ir dėl tų reglamentuojamų profesijų, kurios nėra įtrauktos į patvirtintą sąrašą. Pavyzdžiui: 2022 m. gegužės mėnesį buvo pateiktos proporcingumo vertinimo išvados dėl Psichologų praktinės veiklos įstatymo projekto, kuriame numatoma įtvirtinti psichologo profesijos kvalifikacinius reikalavimus; 2023 m. vasario mėnesį Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija parengė Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo projektą, kuriame keičiami socialinių darbuotojų profesijos kvalifikaciniai reikalavimai ir įtvirtinami reikalavimai dėl užimtumo specialistų ir palydėjimo paslaugos koordinatorių. Pirmiau nurodyti teisės aktų projektų rengėjai atliko Nuostatų proporcingumo vertinimą ir jo išvadas pateikė vertinti profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatoriui.

2. Dėl neįvykdyto įsipareigojimo pagal Direktyvos 2018/958/ES 4 straipsnio 6 dalį, nes neužtikrinta kokia nors laikui bėgant sistemingai ar reguliariai vykdoma bet kurios naujos ar iš dalies pakeistos nuostatos, kuria ribojama galimybė užsiimti reglamentuojamomis profesijomis ar verstis jomis, proporcingumo peržiūra po jos priėmimo:

⁴ Reglamentuojamos profesijos sąvoka, įtvirtinta Įstatymo X-1478 3 straipsnio 22 dalimi: „22. **Reglamentuojama profesija** – profesinės veiklos rūšis arba profesinės veiklos rūšių grupė, kuriomis užsiimant (arba užsiimant vienu iš jos būdų) pagal teisės aktus tiesiogiai ar netiesiogiai reikalaujama turėti tam tikrą profesinę kvalifikaciją. Užsiėmimo būdu laikomas ir profesinio vardo, kurį naudoti pagal įstatymus ir kitus teisės aktus leidžiama tik turintiems tam tikrą profesinę kvalifikaciją, naudojimas, taip pat buvimas šio įstatymo 1 priede išvardytų asociacijų arba organizacijų nariu.“

Papildydami informaciją, kuri buvo pateikta anksčiau siųstuose Ekonomikos ir inovacijos ministerijos raštuose Europos Komisijai, pranešame, kad siekdama užtikrinti Proporciningumo direktyvos 4 straipsnio 6 dalyje iškeltą tikslą Ekonomikos ir inovacijų ministerija parengė Įstatymo projektą, kuriuo Įstatymas papildomas nauju 59¹ straipsniu „Nuostatų atitikties proporcingumo principui stebėseną (monitoringas)“ (Įstatymo projekto 6 straipsnis). Šiame straipsnyje siekiant tobulinti teisės aktų Nuostatų stebėsenos procesą įtvirtinamas teisinis pagrindas dėl teisės aktų Nuostatų stebėsenos vykdymo tvarkos patvirtinimo, taip pat yra numatoma, kad stebėseną vykdo ne tik profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatorius, kaip buvo iki šiol, bet ir Lietuvos Respublikos kompetentingos institucijos. Įstatymo projekto 6 straipsnyje numatoma įtvirtinti, kad Nuostatų stebėseną vykdoma Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Taip Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija turės teisinį pagrindą patvirtinti konkrečias Nuostatų stebėsenos priemones ir jų vykdymo reguliarumą.

Įstatymo projektas 2022 m. gruodžio 20 d. po derinimo su kompetentingomis institucijomis pateiktas svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei. Įstatymo projektui 2023 m. sausio 18 d. buvo pritarta ir jis pateiktas Lietuvos Respublikos Seimui (Įstatymo projekto registracijos Lietuvos Respublikos Seime numeris – XIVP-2392⁵). Preliminari Įstatymo projekto svarstymo Lietuvos Respublikos Seime data – 2023 m. balandžio 6 diena. Įstatymo projektas 2023 m. kovo 22 d. buvo svarstytas Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komiteto (pagrindinis) posėdyje, Įstatymo projektui pritarta. Kaip ir buvo nurodyta ankstesniuose raštuose Europos Komisijai dėl informacijos pateikimo bei Lietuvos narystės ES informacinėje sistemoje (LINESIS), tikimasi, kad Įstatymo projektas bus priimtas Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijoje iki 2023 m. gegužės 1 dienos.

Priėmus Įstatymo projektą, atitinkamai bus keičiamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 18 d. nutarimas Nr. 637 „Dėl Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – Nutarimas Nr. 637). Priėmus Nutarimo Nr. 637 pakeitimo projektą Ekonomikos ir inovacijų ministerija patvirtins konkrečias Nuostatų proporcingumo vertinimo stebėsenos priemones ir jų vykdymo reguliarumą reglamentuojantį Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro įsakymo „Dėl Norminių teisės aktų nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis, stebėsenos vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą (toliau – Įsakymo projektas). Teisės aktai planuojami priimti atsižvelgiant į Įstatymo projekto įsigaliojimo, įgyvendinimo ir taikymo nuostatas, bet ne vėliau, nei buvo pranešta Europos Komisijai ir į LINESIS sistemą (dėl Nutarimo Nr. 637 pakeitimo projekto – pateiktas svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei iki 2023 m. birželio 30 d., tikimasi, kad Nutarimo Nr. 637 pakeitimo projektas bus priimtas iki 2023 m. spalio 1 d.; dėl Įsakymo projekto – priimtas iki 2023 m. spalio 1 d.). Šiuo metu yra rengiami minėti įgyvendinamieji teisės aktų projektai. Suderinus teisės aktų projektus su suinteresuotomis institucijomis apie tai bus informuota Europos Komisija.

Atkreipiamė dėmesį, kad nors šiuo metu Įstatymo nuostatos neįtvirtina konkrečių teisės aktų Nuostatų stebėsenos būdų, profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatorius, atsižvelgdamas į

⁵ Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo Nr. X-1478 1, 2, 5, 58, 59, 63 straipsnių ir 6 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 59¹ straipsniu įstatymo projektas (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/14c66280c8a811ed9b3c9397e1236c2a?positionInSearchResults=0&searchModelUID=b9b1dad0-5f8d-47e3-916f-897b900039ca>).

jam nurodytu Įstatymu pavestą pareigą stebėti, kaip priimtose Nuostatos taikomos praktikoje, ir, kilus abejonių dėl jų atitikties proporcingumo principui, taip pat atsižvelgdamas į pokyčius, įvykusius po atitinkamų nuostatų priėmimo, kad atsakingai institucijai būtų teikiami pasiūlymai dėl nuostatų peržiūros, siekiant pakartotinai įvertinti jų atitiktį proporcingumo principui (Įstatymo 59 straipsnio 2 dalies 3¹ punktas), ir toliau imasi atitinkamų priemonių Nuostatų stebėsenai užtikrinti. Taigi 2022 m. liepos 20 d. kompetentingoms institucijoms buvo išsiųstas oficialus raštas Nr. (34.4-74MR)-3-2889 (atitinkami veiksmai buvo atliekami ir 2021 m.) dėl teisės aktų Nuostatų stebėsenos. Minėtame rašte lentelės forma pateikiami klausimai dėl reglamentuojamų profesijų reguliavimo pasikeitimų per 2021 m. (prašoma pateikti informaciją, kaip yra reglamentuojama profesija, kokie yra įtvirtinti kvalifikaciniai ir kiti reikalavimai, kokiais teisės aktais jie įtvirtinti), taip pat prašoma nurodyti iniciatyvas (teisės aktų projektai, darbo grupės ir t. t.) dėl galimo reglamentuojamų profesijų reguliavimo pasikeitimų ir kt. Atsižvelgdami į įgytą patirtį atliekant Nuostatų stebėseną, *Ex post* teisės aktų nuostatų proporcingumo stebėsenos vykdymo tvarkos aprašo projekte, be kitų nuostatų, taip pat numatoma patvirtinti klausimus, į kuriuos kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į pokyčius, įvykusius po atitinkamų nuostatų priėmimo, turės pateikti atsakymus, ir nustatyti tokio proceso reguliarumą.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija apie nacionalinių teisės aktų pakeitimus ir priemones, užtikrinančias tinkamą Proporcingumo direktyvos nuostatų įgyvendinimą, taip pat apie pažangą įgyvendinant numatytas priemones reguliariai ir toliau informuos Europos Komisiją. Priimtose pirmiau nurodytos įgyvendinimo priemonės bus notifikuotos Europos Komisijos nacionalinių įgyvendinimo priemonių elektroninio notifikavimo informacinėje sistemoje.

Jeigu Europos Komisijai kiltų papildomų klausimų, Ekonomikos ir inovacijų ministerija yra pasirengusi pateikti papildomą informaciją ir paaiškinimus.

PRIDEDAMA. Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo Nr. X-1478 1, 2, 5, 58, 59, 63 straipsnių ir 6 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 59¹ straipsniu įstatymo projektas, 3 lapai.

Ekonomikos ir inovacijų ministrė

Aušrinė Armonaitė

Sandra Kvaraciejienė, tel. +370 689 87 970, el. p. sandra.kvaraciejiene@eimin.lt